

ده داستان کوتاه

از نویسندگان بزرگ روس

پوشکین، گوگول، تولستوی، چخوف، گورکی و...

گردآورنده:

آر. اس. تاونزند

برگردان:

مهدی افشار

www.ketab.ir

سرشناسه:	تاونزند، آر. اس. Townsend, R. S.
عنوان و پدیدآور:	ده داستان کوتاه از نویسندگان بزرگ روس: داستان‌های کوتاه روسی از پوشکین، گوگول، تولستوی و...
مشخصات نشر:	تهران: نشر به سخن، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری:	۲۸۸ ص. ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
شابک:	978 - 600 - 94844 - 7 - 8
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیبای مختصر
یادداشت:	فهرست‌نویسی کامل اثر در نشانی: http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است.
یادداشت:	عنوان اصلی: Russian Short Stories
شناسه افزوده:	افشار، مهدی - ۱۳۲۶ - ، مترجم
شماره کتابشناسی ملی:	۳۸۳۳۱۶۷

ده داستان کوتاه از نویسندگان بزرگ روس

گردآورنده: آ.اس. تاوئزند

برگردان: مهدی افشار

چاپ اول، تهران، ۱۳۹۴ ه.ش.

۱۰۰۰ نسخه

لیتوگرافی: غزال

چاپ: چاپخانه‌ی منصور

همه‌ی حقوق محفوظ است.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۴۸۴۴-۷-۸

ناشر همکار: انتشارات مجید

www.majidpub.com

آدرس دفتر: تهران، خ. انقلاب، خ. ۱۲ فروردین، خ. لبافی‌نژاد، شماره ۲۴۰

تلفن: ۶۶۴۹۵۷۱۳ - ۶۶۴۹۱۵۸۸

۲۵۰۰۰ تومان

فهرست

۷	مقدمه
۱۳	بی بی آ. س. پوشکین (۱۷۹۹-۱۸۳۷)
۴۹	ردا نیکلای گوگول (۱۸۰۹-۱۸۵۲)
۹۱	کورنی واسیلیف لئون. تولستوی (۱۸۲۸-۱۹۱۰)
۱۱۹	جنگل نجواگر وی. کورولنکو (۱۸۵۳-۱۹۲۲)
۱۵۴	بوسه آنتوان چخوف (۱۸۶۰-۱۹۰۴)
۱۸۱	فاوست ای. چیریکوف (۱۸۶۴-۱۹۳۲)
۲۱۰	دست برنده لئونید آندریف (۱۸۷۱-۱۹۱۹)

مانداب ۲۲۶

آ. کوپرین (۱۸۷۰-۱۹۳۸)

در استپ‌ها ۲۵۳

ماکسیم گورکی (۱۸۶۸-۱۹۳۶)

مادر سفید ۲۷۳

تئودور سولوگاب (۱۸۶۳-۱۹۳۷)

www.ketab.ir

مقدمه مترجم^۱

مجموعه داستان‌های گردآمده در این مجلد بیانگر پیشرفت ادبیات روسیه، به‌خصوص در قلمرو داستان کوتاه از دوره کلاسیک پوشکین تا آغاز قرن نوزدهم و شروع جنگ جهانی اول و انقلاب روسیه است. این محدوده‌ی گاه‌نگاری، نوعی جامعیت به این کتاب می‌بخشد و به‌صورت نماد و نمایندگی از زندگی پیش از انقلاب و ادبیات در تقابل با دوره بعد از انقلاب جلوه می‌کند و خواننده را به مقایسه این دو دوره (پیش و بعد از انقلاب اکتبر) فرا می‌خواند.

این مجلد با داستان کوتاه مشهور «بی‌بی» یکی از زیباترین داستان‌های کوتاه پوشکین به‌عنوان یکی از نمایندگان بزرگ شعر و نثر روسیه آغاز می‌شود. پوشکین (۱۸۳۷-۱۷۹۹) پدر ادبیات روسیه خوانده شده، او زبان مدرن ادبی روسیه را چه در نثر و چه در نظم، به این فرهنگ اعطا کرده، نمونه‌های کامل و زیبایی را در شعر، نمایشنامه، رمان و داستان کوتاه خلق کرده است. پوشکین خود، عمیقاً متأثر از نبوغ شکسپیر، بایرون و شعر رومانتیک مغرب زمین است و در عین حال شاعری عمیقاً

۱. روشل اس. تاونزند (Rochelle S. Townsend) این اثر را از روسی به انگلیسی ترجمه کرده و بر آن مقدمه‌یی نگاشته است.

ملی است و فضای حاکم بر ماهیت درونی آثارش آن‌چنان است که دارای خصوصیت ادبیات روسی است.

نبوغ پوشکین، سرشتی مرکب دارد. نگرش بدبینانه او نسبت به مسایل و مشکلات هستی، غالباً سمت و سوی دیدگاه ذهنی شاد و بی‌خیال به‌خود می‌گیرد که ویژگی‌های قرن هیجدهم فرانسه را داراست که همان بدبینی دینی ولتری است که اشعار حرمت‌شکنانه او دارای همتایانی است که عمیقاً دارای ماهیت دینی است، مثل «مدونا» و دیگر اشعارش، آن‌چه در عین برخورداری از سادگی دارای احساس دینی قویاً ملی است، او هم‌چنین خلق و خوی میهن‌پرستانه و غرور ملی را با عواطف انقلابی درآمیخته که در اشعارش با ستایش قهرمانان قیام دسامبر ۱۸۲۴ تجلی می‌یابد. در مجموع پوشکین - همان‌طور که داستایفسکی او را به درستی خوانده است: «روح و ذهنی فراگیر دارد و در کل ادبیات روسی، تشخیصی خاص به ارزش‌های ملی داده است.»

«بی‌بی» گوهری پر تلاطو در ادبیات رومانتیک روسیه است، بی‌نقص تراش خورده و دارای تراش‌های هرمنده است و هر دو وجه نبوغ پوشکین را به نمایش می‌گذارد، یعنی روحیه عمیقاً غربی‌اش را و وابستگی عمیقش را نسبت به خاک روسیه. داستان دل‌نشین شبح‌وار، با قدرت تخیلی سحرآمیزی بیان شده، با این حال متضمن محرک‌ها و انگیزش‌های روانی کافی است تا آن را کاملاً واقعی جلوه دهد، پس‌زمینه داستان نیز قویاً واقع‌گرایانه است، نظری گذرا بر تصویر واقعی جامعه سطح بالای روسیه تحت حاکمیت الکساندر اول با جزییاتی تصویری و زیبا از حیات ملی را عرضه می‌دارد. چهره محوری این داستان، کنتس پیر نسبتاً بدذاتی است که تمامیت فرهنگ و روحیه قرن هیجدهمی فرانسه را به نمایش می‌گذارد، اما در عین حال با فانتزی رومانتیک حضورش به‌صورت روح، مصداقی از روحیه همدلی روسی است. ظاهر شدن روح

برای قربانی عشق خیانت شده‌یی است که روح او را به افشای راز مهلک نزد قمارباز درمانده وامی‌دارد.

بنابراین می‌توان گفت پوشکین مدخل ورودی شکوهمند به معبد ادبیات روسی است. ادبیات روسی با نیکلای گوگول (۱۸۵۲-۱۸۰۹) حقیقت تاریخی خود یا بهتر است گفته شود تراژدی خود را آغاز می‌کند و «ردا» شاهکار گوگول این روحیه تراژیک را در والاترین سطح خود به نمایش می‌گذارد. گوگول نخستین کسی بود که تراژدی برخورد و تضاد بین شخصیت روسی را با قدرت مطلقه تزاری به نمایش گذارد. قهرمان «ردا»، یک مقام دون پایه اداری است که نه تنها غرور و شأن خود را، بلکه احساس شخصیت خود را هم تحت حاکمیت ستم‌گرایانه‌ی قدرت فراگیر و خالی از احساس نظام بوروکراتیک و دیوان‌سالار از دست می‌دهد، نمایش واقعیت نظام بوروکراتیک یکی از نمودهای اثرگذار گالری چهره‌پردازِ گوگول است. رمان‌های «ژنرال - بازرس»، «نفوس مرده»^۱ و برخی دیگر آثار او نمایشی هول‌انگیزی از اتهام به تزاریسم روسی و روس‌هاست. گوگول به عنوان یک اوکراینی، سرشت عاشقانه و همدلانه خود را در نشان دادن پاکدلی حفظ می‌کند، اگرچه نمودهایی از گرایش به تنبلی جنوبی بخش اوکراینی روسی را نیز متجلی می‌گرداند.

در هر حال لبه تیز طنز تلخ و بی‌رحم گوگول از بوروکراسی روسی، به سبب عشق و مهرورزی‌اش به مردم درمانده روسیه و ایمانش به آینده روسیه، کندی و نرمی می‌گیرد. «ردا» فراتر از همه، نمایانگر رفت قلبی گوگول و الهام‌بخش دستاویزی برای تأسف و اساساً بازتابنده نیایش و ستایش روسی از مهرورزی و شفقت است که بعدها زیربنای پیام داستایفسکی به جهانیان گردید.

۱. کتاب حاضر با ترجمه‌ی آقای پرویز شهدی توسط همین نشر منتشر می‌شود.

موقعیت تولستوی (۱۸۲۸-۱۹۱۰) در جریان رشد ادبی روسیه در تقابل با گوگول قرار می‌گیرد و در حالی که گوگول متهم می‌کند، تولستوی از واقعیت‌های روسی و روان‌شناسی توده‌های مردم روسیه دفاع می‌کند. تولستوی در ذهن و روح روستاییان و دهقانان روسی خیر و خردی متعالی را مشاهده می‌کند و مایل است همه معیارهای فرهنگ را که بخشی از غریزه حقیقت توده‌های روسی است در تضاد با خودخواهی و نفس‌پرستی و انحرافات اخلاقی طبقات بالاتر قرار دهد. او فراتر از همه آن خصوصیت، شکیبایی و صبوری را که موضوع داستان «کورنی واسیلیف» است، می‌ستاید. خصوصیتی که دستمایه بسیاری از قصه‌ها و رمان‌های این نویسنده بزرگ روس است. نویسندگان نسل بعدی که در این مجموعه حضور یافته‌اند چون کورولنکو^۱، چخوف، چیریکوف^۲ آندریف^۳، کوپرین^۴ و سولوگاب^۵، بین طنز گوگولی و آرمان‌خواهی تولستوی در نوسانند.

چخوف، زبانی طنزآمیز دارد و لبه تیز طنز او متوجه طبقه به اصطلاح روشنفکر از پای افتاده روسی است که اهل عمل نیست، اما دارای آرزوهای رویایی است، دقیقاً آن‌گونه که گوگول اکده از عشق و تفاهم نسبت به کسانی است که به آن‌ها اتهامات خشن وارد می‌کند، چخوف نرمی و ملاطفت خیالبافانه و متوهمی نسبت به قهرمانان و شخصیت‌های خام‌دست خود دارد که موجوداتی ناتوان هستند و در اکثر آنان اندکی فرودستی مشاهده می‌شود. در قصه‌ها و نمایشنامه‌هایش؛ نمونه‌هایی از زنان آرمانی دارد که رویکرد او نسبت به آنان تا حدودی همراه با نیش‌خند و تا حدودی همدلانه است. داستان «بوسه» چخوف بیش از آن‌که رویای

1. Korolenko

2. Chirikov

3. Andereyev

4. Kuprin

5. Sologub

«ناکام زندگی» قهرمان قصه را محکوم کند، با او همدلی می‌کند. لئونید آندریف در مقایسه با چخوف، حالات قوی‌تری از بدبینی و ناخوشنودی از زندگی را به نمایش می‌گذارد، طنز او غالباً لحنی بی‌رحم با احساسی کابوس‌گونه دارد که ناشی از نفوذ ادگار آلن پو در آثار اوست. «دست برنده» نمونه‌یی از حالت روحی قدیمی‌تر و ملایم‌تر آندریف است که دارای نگاهی طنزآمیز از منظر وجوه انسانی به وجود انسان است و آن‌چه صدفه و تصادف در زندگی بشر خوانده می‌شود.

ولادیمیر کورولنکو مهربان‌ترین و حتا عاطفی‌ترین در بین نویسندگان این نسل است. و این ویژگی‌ها، در این جلد از داستان «جنگل نجواگر» به نمایش گذاشته شده، کورولنکو تا حدودی در آرمان‌خواهی تولستوی سمیم است و از آن آرمان‌خواهی بهره برده است. نزد او جهان و هستی آکنده از نوعی توازن و هماهنگی است، اما ناپیایی بشر موجب شده این هماهنگی را مشاهده نکند. این چنین است تصور او از تراژدی زندگی و طبعاً، قصه‌هایش مجموعه‌ای از سمفونی است که با فریادهای کمک‌خواهی بشریت دل بریده از همه کس و همه چیز قطع و گسسته می‌شود.

کوپرین^۱ نویسنده‌یی قویاً واقع‌گرا، آکنده از رنگ و نیز یکی از کسانی است که واقعیت‌های روسیه را سرزنش می‌کند و تاریک‌ترین وجه حیات این جامعه را در روزگاران گذشته به نمایش می‌گذارد. حتا عناوین قصه‌هایش مویده این نگرش است: «گودال»، «مانداب» و... توصیف‌گر درماندگی و بیچارگی بشری که باید در گودال‌ها و باتلاق‌ها زندگی کند، بی‌آن‌که سودای آن را داشته باشد خود را از مرداب و گودال به سوی نور بکشد.

فضا، نمونه‌ها، موضوعات عرضه شده توسط این نویسندگان همه مربوط به گذشته است که توسط انقلاب محو و نابود شده، اما آثار آنان برای ابد و برای همه فصول ماندگار خواهد ماند. روسیه بعد از انقلاب و نویسندگان جدید آن به عرصه این دیباچه راه نیافته‌اند. دوره انتقال بین پیش و پس از انقلاب توسط ماکسیم گورکی معرفی می‌شود.

www.ketab.ir